JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. június 3.[1]

C-119/20. sz. ügy

Līga Šenfelde,
a Lauku atbalsta dienests (vidékfejlesztési szolgálat, Lettország)
részvételével
(A vállalkozás beindításához nyújtott támogatások a mezőgazdaságban)

(az Augstākā tiesa [Senāts] [legfelsőbb bíróság, Lettország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Közös agrárpolitika (KAP) – Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatás – 1305/2013/EU rendelet – A 19. cikk (1) bekezdésének a) pontja – A vállalkozás beindításához nyújtott támogatások – Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatás – Fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatás – A két támogatás egymást követő kérelmezése – Megengedhetőség – Feltételek”

I. Bevezetés

1. Támogathatók-e a mezőgazdasági termelők az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) keretében mind a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésére tekintettel, mind pedig fiatal mezőgazdasági termelőként?

2. Ez az Augstākā tiesa (Senāts) (legfelsőbb bíróság, Lettország) jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő kérdésének lényege. E kérdés megválaszolása során figyelembe kell majd venni, hogy mind a fiatal mezőgazdasági termelők, mind a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése úgynevezett „vállalkozás beindításához nyújtott támogatások” révén részesül támogatásban. Ezek a mezőgazdasági üzemek fejlesztésére irányuló intézkedés részét alkotják, amely különleges jelentőséggel bír a vidékfejlesztés szempontjából.

[1] Eredeti nyelv: német.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. Az 1305/2013 rendelet

3. A jelen ügy tárgyát képező, vállalkozás beindításához nyújtott támogatások szempontjából releváns jogi hátteret először is az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1305/2013/EU rendelet [2] alkotja.

4. Az 1305/2013 rendelet (17) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„A vidéki térségek fejlesztése érdekében alapvető jelentősége van új gazdasági tevékenységek új mezőgazdasági üzemek formájában történő beindításának és fejlesztésének […]. […] Szükség van olyan, a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztésére irányuló intézkedésre, amely megkönnyíti a fiatal mezőgazdasági termelők gazdálkodói tevékenységének elindítását, majd az indulást követően mezőgazdasági üzemük szerkezeti kiigazítását. […] A gazdaságilag potenciálisan életképes mezőgazdasági kisüzemek fejlődését is ösztönözni kell. Az ezen intézkedés keretében támogatott új gazdasági tevékenységek életképességének biztosítása érdekében indokolt, hogy a támogatás nyújtásának feltételeként üzleti tervet kelljen benyújtani. Indokolt úgy rendelkezni, hogy vállalkozásindításhoz támogatás csak a vállalkozás élettartamának kezdeti időszakában legyen nyújtható, és ez a támogatás ne válhasson működési támogatássá. Ezért amennyiben a tagállamok úgy döntenek, hogy részletekben nyújtják a támogatást, e részletek kifizetését egy legfeljebb ötéves időszak alatt kell teljesíteniük. […]

A fiatal mezőgazdasági termelők földhöz jutással kapcsolatos nehézségeinek kezelése érdekében a tagállamok ezt a támogatást ötvözhetik más támogatási formákkal, például a pénzügyi eszközök felhasználásával is.”

5. Az 1305/2013 rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének n) pontja a „fiatal mezőgazdasági termelő” fogalmát a következőképpen határozza meg:

„olyan személy, aki a kérelem benyújtásának időpontjában legfeljebb 40 éves, megfelelő szakképzettséggel és szakmai alkalmassággal rendelkezik, és első alkalommal kezd gazdálkodni valamely mezőgazdasági üzemben az adott üzem vezetőjeként”.

6. Ugyanezen rendelet 5. cikkének első bekezdése tartalmazza az Unió vidékfejlesztési prioritásait:

„[…]

(2) a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, […] különös tekintettel a következő területekre:

[2] A 2015. december 2-i (EU) 2016/142 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelettel (HL 2016. L 28., 8. o.) módosított, 2013. december 17-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 487. o.; helyesbítés: HL 2016. L 130., 1. o.). Időközben az 1305/2013 rendeletet még többször módosították, legutóbb a 2021. január 19-i (EU) 2021/399 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelettel (HL 2021. L 79., 1. o.). A jelen eljárás szempontjából releváns módosításokra az alábbiakban ki fogok térni (lásd a jelen indítvány 11. és azt követő pontjait, valamint 58. és azt követő pontjait).

a) valamennyi mezőgazdasági üzem gazdasági teljesítményének javítása, valamint a mezőgazdasági üzemek szerkezetátalakításának és korszerűsítésének a megkönnyítése, mindenekelőtt a piaci jelenlét, a piacorientáltság […] fokozása céljából;

b) a megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépésének megkönnyítése és ezen belül is különösen a generációs megújulás elősegítése;

[…]

(6) […] a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre:

a) a […] kisvállalkozások alapításának és fejlesztésének […] a megkönnyítése”.

7. Az 1305/2013 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének első mondata szerint az EMVA a tagállamokban vidékfejlesztési programokon keresztül működik.

8. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke a mezőgazdasági üzemek fejlesztésével foglalkozik:

„(1) Az ezen intézkedés keretében nyújtott támogatás a következőkre terjedhet ki:

a) a vállalkozás beindításához nyújtott támogatás:

i. fiatal mezőgazdasági termelők számára;

ii. vidéki térségekben folytatandó nem mezőgazdasági tevékenységekhez;

iii. mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez;

[…]

(2) Az (1) bekezdés a) pontjának i. alpontja szerinti támogatás fiatal mezőgazdasági termelőknek ítélhető oda.

[…]

Az (1) bekezdés a) pontjának iii. alpontja szerinti támogatás a tagállami meghatározás alapján mezőgazdasági kisüzemnek minősülő üzemeknek ítélhető oda.

[…]

(4) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti támogatás nyújtásának üzleti terv benyújtása a feltétele. Az üzleti terv végrehajtását a támogatás odaítéléséről szóló határozat időpontjától számított kilenc hónapon belül meg kell kezdeni.

Az (1) bekezdés a) pontjának i. alpontja értelmében támogatásban részesülő fiatal mezőgazdasági termelők esetében az üzleti tervnek tartalmaznia kell, hogy a fiatal mezőgazdasági termelő a tevékenysége megkezdésétől számított 18 hónapon belül megfelel a[z] 1307/2013/EU rendeletnek az aktív mezőgazdasági termelőkre vonatkozó 9. cikkének.

A tagállamok alsó és felső küszöbértékeket határoznak meg a mezőgazdasági üzemeknek az (1) bekezdés a) pontjának i. és iii. alpontja szerinti támogatásra való jogosultságára vonatkozóan. Az (1) bekezdés a) pontjának i. alpontja szerinti támogatásra vonatkozó alsó küszöbértéknek magasabbnak kell lennie az (1) bekezdés a) pontjának iii. alpontja szerinti támogatásra vonatkozó felső küszöbértéknél. A támogatás kizárólag a mikro- és kisvállalkozások fogalommeghatározása alá tartozó mezőgazdasági üzemek számára ítélhető oda.

(5) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti támogatás legalább két részletben nyújtható egy legfeljebb ötéves időszakon át. A részletek összege fokozatosan csökkenthető. Az utolsó részletnek az (1) bekezdés a) pontjának i. és ii. alpontja alapján történő kifizetése az üzleti terv megfelelő végrehajtásához van kötve.

(6) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti támogatás maximális összegét a II. melléklet rögzíti. A tagállamok az (1) bekezdés a) pontjának i. és ii. alpontja szerinti támogatások összegét a program által lefedett terület társadalmi-gazdasági helyzetét is figyelembe véve határozzák meg.

[…]”

9. Az 1305/2013 rendelet II. mellékletével összhangban a 19. cikk (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti támogatás maximális összege fiatal mezőgazdasági termelőnként 70 000 eurót,[3] a 19. cikk (1) bekezdése a) pontjának iii. alpontja szerinti támogatás maximális összege pedig mezőgazdasági kisüzemenként 15 000 eurót tesz ki.

10. Az ugyanezen rendelet VI. mellékletében szereplő indikatív felsorolás szerint a mezőgazdasági üzemek 19. cikk szerinti fejlesztése az Unió több vidékfejlesztési prioritása szempontjából különös jelentőséggel bíró intézkedések közé tartozik.

2. A 2017/2393 rendelet

11. A többek között az 1305/2013 rendeletet a jelen eljárás szempontjából releváns időszakot követően módosító 2017/2393 rendelet[4] (1) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„A jogbiztonság, valamint a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás tekintetében a harmonizált és megkülönböztetésmentes végrehajtás érdekében rendelkezni szükséges egyrészt arról, hogy a vidékfejlesztéssel összefüggésben az 1305/2013[…] rendeletben […] említett »a mezőgazdasági üzem létesítésének napja« azt a napot jelenti, amikor a pályázó elvégez vagy befejez egy olyan tevékenységet, amely a mezőgazdasági üzem első alkalommal való létesítéséhez kapcsolódik, másrészt arról, hogy a támogatás iránti kérelmet legkésőbb az ettől az időponttól számított 24 hónapon belül be kell nyújtani. […]”

[3] A 2020. december 23-i (EU) 2020/2220 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2020. L 437., 1. o.) itt egy további bekezdést iktatott be: „Az összeg további legfeljebb 30 000 EUR-val növelhető az 58a. cikk (1) bekezdésében említett forrásokból végrehajtott finanszírozási műveletek esetén.” Ezek a források a Covid19-válság hatásának kezelése irányuló intézkedések finanszírozására szolgálnak.

[4] Az 1305/2013/EU, a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról szóló 1306/2013/EU, a közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 1307/2013/EU, a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról szóló 1308/2013/EU és az élelmiszerlánccal, az állategészségüggyel és állatjóléttel, valamint a növényegészségüggyel és a növényi szaporítóanyagokkal kapcsolatos kiadások kezelésére vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 652/2014/EU rendelet módosításáról szóló, 2017. december 13-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 350., 15. o.).

12. A 2017/2393 rendelet 1. cikke 1. pontjának b) alpontja alapján az 1305/2013 rendelet 2. cikke (1) bekezdésének második albekezdésébe új s) pont került beiktatásra, amely szerint az „»üzem létesítésének napja«: az a nap, amikor a kérelmező elvégzi vagy befejezi az n) pontban említett létesítéssel kapcsolatos tevékenység(ek)et”.

13. A 2017/2393 rendelet 1. cikke 7. pontjának a) alpontjával az 1305/2013 rendelet 19. cikkének (4) bekezdésébe szintén újonnan beiktatott negyedik albekezdés szerint a tagállamok a 2. cikk (1) bekezdése második albekezdésének s) pontjában említett tevékenység(ek)et a vidékfejlesztési programokban határozzák meg.

14. Ezenkívül a 2017/2393 rendelet 1. cikke 7. pontjának a) alpontja az 1305/2013 rendelet 19. cikkének (4) bekezdésébe új első albekezdést iktatott be, amely kimondja, hogy „[a]z (1) bekezdés a) pontjának i. alpontja szerinti támogatás iránti kérelmet legkésőbb 24 hónappal az üzem létesítésének napját követően kell benyújtani”.

3. Az 1307/2013 rendelet

15. A közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 1307/2013/EU rendelet[5] 9. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése szerint valamely „személyt vagy csoportot […] aktív mezőgazdasági termelőnek kell tekinteni, ha […] bizonyítékkal szolgál az alábbiak közül bármelyikre nézve:

a) a legutolsó olyan pénzügyi évben, amelyre vonatkozóan a kért bizonyíték rendelkezésre áll, a közvetlen kifizetések éves összege eléri a nem mezőgazdasági tevékenységekből származó teljes bevételének legalább 5%-át,

b) mezőgazdasági tevékenysége nem kismértékű;

c) elsődleges üzleti tevékenysége mezőgazdasági tevékenység”.

4. A 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások

16. Az agrár- és erdészeti ágazatban nyújtott állami támogatásokról szóló európai uniós iránymutatások, 2014–2020 (a továbbiakban: 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások)[6] (4) pontja szerint a Bizottság ezekben az iránymutatásokban meghatározza azokat a feltételeket és kritériumokat, amelyek teljesülése esetén a mezőgazdasági és erdészeti ágazat, valamint a vidéki térségek támogatása a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető.

17. A 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások (23) pontjának a) alpontja szerint az iránymutatások alkalmazási köre kiterjed többek között a mezőgazdasági ágazatban az 1305/2013 rendelet 6. cikke[7] szerinti vidékfejlesztési program keretén kívül eső intézkedésekhez nyújtott támogatásokra.

[5] 2013. december 17-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 608. o.; helyesbítés: HL 2016. L 130., 8. o.). E rendelet későbbi módosításai az itt idézett rendelkezés szempontjából nem relevánsak.

[6] Az iránymutatások módosításáról szóló bizottsági közleménnyel (2015/C 390/05) (HL 2015. C 390., 4. o.) módosított szöveg (2014/C 204/01) (HL 2014. C 204., 1. o.).

[7] Lásd a jelen indítvány fenti 7. pontját.

18. A 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások (99)–(107) pontja a „Támogatások halmozódása” cím alatt a többek között a következőképpen rendelkezik:

„(99) Egyidejűleg több program keretében is nyújtható támogatás, illetve a támogatás *ad hoc* támogatással halmozható, ha az adott tevékenységhez vagy projekthez nyújtott állami támogatás teljes összege nem haladja meg az ezen iránymutatásokban meghatározott felső támogatási határokat.

[…]

(107) […] Az 1.1.2. szakaszban említett, fiatal mezőgazdasági termelők tevékenységének megkezdéséhez és a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott vállalkozásindítási támogatás nem halmozható az 1305/2013/EU rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. és iii. alpontjában említett, fiatal mezőgazdasági termelők számára vagy mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott, vállalkozás beindításához kapcsolódó támogatásokkal, ha az ilyen halmozódás eredményeként a támogatási intenzitás vagy a támogatási összeg meghaladná az ezen iránymutatásokban megállapított értékeket.”

19. A 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások II. részének 1.1.2. szakasza a fiatal mezőgazdasági termelők tevékenységének megkezdéséhez és a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott vállalkozásindítási támogatásra vonatkozik. A jelen ügyben különösen a (174), (177) és (184) pont bír jelentőséggel:

„(174) A fiatal mezőgazdasági termelők tevékenységének megkezdéséhez nyújtott támogatást és a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott vállalkozásindítási támogatást a Bizottság akkor tekinti a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethetőnek a belső piaccal, ha megfelel az ezen iránymutatásokban meghatározott közös értékelési elveknek, valamint az alábbiakban meghatározott feltételeknek.

[…]

(177) A tagállamoknak a fiatal mezőgazdasági termelők tevékenységének megkezdéséhez és a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott vállalkozásindítási támogatáshoz való hozzáférésre vonatkozóan meg kell határozniuk egy felső és egy alsó küszöbértékeket […]. A fiatal mezőgazdasági termelők számára tevékenységük megkezdéséhez nyújtott támogatáshoz való hozzáférésre vonatkozó alsó küszöbértéknek magasabbnak kell lennie, mint a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatáshoz való hozzáférésre vonatkozó felső küszöbértéknek.

[…]

(184) A támogatás maximális összege fiatal mezőgazdasági termelőnként 70 000 EUR, illetve mezőgazdasági kisüzemenként 15 000 EUR lehet. A tagállamoknak az érintett terület társadalmi-gazdasági helyzetét figyelembe véve kell meghatározniuk a fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott támogatás összegét.”

B. A lett jog

20. Lettország az uniós követelményeket a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséről szóló 292. sz. rendelettel [8] és a fiatal mezőgazdasági termelőkről szóló 323. sz. rendelettel [9] ültette át.

21. A 292. sz. rendelet 1. pontja úgy rendelkezik, hogy a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésére szánt támogatásokat „egyszeri kifizetések formájában” nyújtják.

22. E rendelet 20. pontjából kitűnik, hogy a támogatást igénylő egy programozási időszakban egyszer részesülhet az e rendelkezésekben említett támogatásban.

23. A 323. sz. rendelet 1. pontja szabályozza, hogy a fiatal mezőgazdasági termelőknek szánt támogatásokat is „egyszeri kifizetések formájában” nyújtják.

III. A tényállás és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

24. Līga Šenfelde 2015. szeptember 15-én vállalkozóként nyilvántartásba vetette magát a lett adóhatóságnál.

25. L. Šenfelde 2015. október 5-i kérelmére a Lauku atbalsta dienests (vidékfejlesztési szolgálat, Lettország) 2016. január 15-én jóváhagyott egy mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatást.

26. 2016. július 27-én L. Šenfelde megvásárolta a „Purenes” [10] mezőgazdasági üzemet, amelyet korábban szülei működtettek.

27. L. Šenfelde e mezőgazdasági üzem megvásárlásához és fejlesztéséhez ezenkívül 2016. augusztus 23-án fiatal mezőgazdasági termelők számára vállalkozási tevékenység megkezdéséhez nyújtott támogatást igényelt. Eközben folytatta az első támogatással támogatott tevékenységeket.

28. A vidékfejlesztési szolgálat 2017. január 6-i határozatával elutasította a második kérelmet. Indokolásként e hatóság kifejtette, hogy a támogatásban részesülő üzemek az 1305/2013 rendelet alapján különböző kategóriákba tartoznak, és a támogatások között nem lehet átfedés. Egy kérelmező a lett jog alapján is csak vagy a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban, vagy a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásban részesülhet.

29. Az L. Šenfelde által az Administratīvā rajona tiesához (körzeti közigazgatási bíróság, Lettország) és az Administratīvā apgabaltiesához (regionális közigazgatási bíróság, Lettország) benyújtott, a második jóváhagyás megadására irányuló jogorvoslati kérelmeket elutasították.

[8] Ministru kabineta 2015.gada 9.jūnija noteikumi Nr. 292 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma »Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība« apakšpasākumā »Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības«” (a „mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztését célzó intézkedés” keretében az „induló vállalkozások által mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésére irányuló tevékenységekhez nyújtott támogatás” című alintézkedést célzó nemzeti és európai uniós támogatásnyújtási eljárásra vonatkozó rendelkezésekről szóló, 2015. június 9-i 292. sz. rendelet), *Latvijas Vēstnesis* 2015., 126. szám.

[9] Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumi Nr. 323 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumam „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” (a „mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztését” célzó intézkedés keretében a „vállalkozási tevékenység megkezdéséhez nyújtott támogatás fiatal mezőgazdasági termelők számára” című alintézkedésre irányuló nemzeti és európai uniós támogatásnyújtási eljárásra vonatkozó rendelkezésekről szóló, 2015. június 16-i 323. sz. rendelet), *Latvijas Vēstnesis* 2015., 127. szám.

[10] Nevét láthatóan a mocsári gólyahírről *(Caltha palustris)* kapta, amely lett nyelven *purva purene*.

30. Felülvizsgálati kérelmében L. Šenfelde továbbra is azt az álláspontot képviseli, hogy a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatás kedvezményezettjei ezenkívül fiatal mezőgazdasági termelőként is részesülhetnek támogatásban.

31. 2020. február 24-i, a Bírósághoz 2020. február 28-án érkezett határozatával ezért az Augstākā tiesa (Senāts) (legfelsőbb bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatalra a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

Úgy kell-e értelmezni az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a hivatkozott rendelet és a 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások egyéb rendelkezéseivel összefüggésben értelmezett a) pontját, hogy:

1) a mezőgazdasági termelő csak azért elveszíti „fiatal mezőgazdasági termelői” jogállását, mert két évvel korábban megkapta az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának iii. alpontjában meghatározott, mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatást;

2) az említett szabályok felhatalmazzák a tagállamokat olyan szabályozás bevezetésére, amely szerint az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjában meghatározott támogatást nem fizetik ki a mezőgazdasági termelő számára, ha az ugyanezen rendelkezés iii. alpontjában foglalt támogatást már biztosították részére;

3) a tagállam jogosult megtagadni valamely mezőgazdasági termelő tekintetében a halmozódás alkalmazását, ha nem tartották tiszteletben az Európai Bizottsággal egyeztetett vidékfejlesztési programban meghatározott halmozódási sorrendet?

32. A Bíróság előtti eljárásban L. Šenfelde, a Lett Köztársaság, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket.

IV. Jogi értékelés

33. A közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik. Az első pillérhez tartozó intézkedések esetében például közvetlen kifizetésekről van szó. A KAP második pillérét, a vidékfejlesztési politikát az 1305/2013 rendelet szabályozza. A vidékfejlesztési intézkedések egy stratégiai kereten belül olyan programokon keresztül kerülnek végrehajtásra, amelyek az Unió vidékfejlesztési prioritásainak felelnek meg.[11] Az 1305/2013 rendeletben megjelölt prioritások közé tartozik különösen a megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépése és a generációs megújulás, valamint a kisvállalkozások alapítása és fejlesztése.[12]

34. E prioritások szempontjából különös jelentőséggel bír[13] a mezőgazdasági üzemek 1305/2013 rendelet 19. cikke szerinti fejlesztése. Az ezen intézkedés keretében nyújtott támogatás a 19. cikk (1) bekezdésének a) pontja alapján kiterjedhet különösen a vállalkozás beindításához nyújtott támogatásokra, amelyeket fiatal mezőgazdasági termelők számára (i. alpont), vidéki térségekben folytatandó nem mezőgazdasági tevékenységekhez (ii. alpont), valamint mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez (iii. alpont) irányoznak elő.

[11] Lásd az 1305/2013 rendelet 6. cikkének (1) bekezdését (a jelen indítvány fenti 7. pontja), valamint a 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások (7) pontját.

[12] Lásd az 1305/2013 rendelet 5. cikkének első bekezdését (a jelen indítvány fenti 6. pontja).

[13] Lásd az 1305/2013 rendelet VI. mellékletében szereplő indikatív jegyzéket (a jelen indítvány fenti 10. pontja).

35. A jelen ügyben a lett hatóságok megtagadták L. Šenfeldétől a fiatal mezőgazdasági termelőként történő támogatást, mivel egy mezőgazdasági kisüzem után már részesült támogatásban.

36. Így felmerül a kérdés, hogy a vonatkozó uniós jog alapján kizárt-e a fiatal mezőgazdasági termelők 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti támogatása, ha az érintett már részesült egy mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott, e rendelkezés iii. alpontja szerinti támogatásban (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés első része, lásd ehhez az A. részt). Ezt követően második lépésben meg kell vizsgálni, hogy e tekintetben milyen szabályozási mozgástere marad a tagállamoknak (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés második és harmadik része, lásd ehhez a B. részt).

A. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti, a vállalkozás beindításához egyrészről mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése céljára, másrészről fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatások egymást követő kérelmezésének lehetőségéről (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés első része)

37. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésének első részével a kérdést előterjesztő bíróság arra kérdez rá, hogy úgy kell-e értelmezni az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy a mezőgazdasági termelő elveszíti fiatal mezőgazdasági termelői jogállását, amennyiben már részesült a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatásban.

38. Ez úgy értendő, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a vállalkozás beindításához fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatást lehet-e még akkor is kérelmezni, ha egy mezőgazdasági termelő már részesült egy mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban. E kérdés megválaszolásához meg kell vizsgálni az e két támogatástípusban részesülés feltételeit.

39. Ennek során először is ki fog derülni, hogy egyrészről a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatásban, és másrészről a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesülés feltételei eltérő üzemméretet írnak elő, így e feltételeknek nem lehet egyidejűleg megfelelni (lásd ehhez az 1. részt). Ehhez kapcsolódóan felmerül azonban a kérdés, hogy megengedett lehet-e mégis, és ha igen, mennyiben, a két támogatás egymást követő kérelmezése, ha – mint a jelen ügyben – az üzemméretre vonatkozó eltérő feltételek nem egyidejűleg teljesülnek, mivel az üzem az első támogatás segítségével a második támogatás kérelmezéséhez szükséges méretre tudott növekedni (lásd ehhez a 2. részt).

1. A vállalkozás beindításához egyrészről a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatásban, és másrészről a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése céljára nyújtott támogatásban részesülés feltételei

40. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti támogatást a 19. cikk (2) bekezdésének első albekezdése értelmében „fiatal mezőgazdasági termelőknek” nyújtják. Ezek ugyanezen rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének n) pontja szerint olyan személyek, akik a kérelem benyújtásának időpontjában legfeljebb 40 évesek, megfelelő szakképzettséggel és szakmai alkalmassággal rendelkeznek, és első alkalommal kezdenek gazdálkodni valamely mezőgazdasági üzemben az adott üzem vezetőjeként. Az 1305/2013 rendelet II. melléklete szerint a támogatás maximális összege a 19. cikk (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja alapján fiatal mezőgazdasági termelőnként 70 000 eurót tesz ki.

41. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának iii. alpontja szerinti támogatást mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtják, a „mezőgazdasági kisüzem" fogalmának meghatározása pedig a 19. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdése szerint a tagállamok feladata. Ezáltal a tagállamoknak a 19. cikk (1) bekezdése a) pontjának iii. alpontja keretében fennálló támogathatóság meghatározása során lehetőségük van mezőgazdasági struktúrájuk figyelembevételére. Az 1305/2013 rendelet II. mellékletével összhangban az e rendelkezés szerinti támogatás maximális összege mezőgazdasági kisüzemenként 15 000 eurót tesz ki.

42. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdése harmadik albekezdésének első mondata úgy rendelkezik, hogy a tagállamok [14] alsó és felső küszöbértékeket határoznak meg a mezőgazdasági üzemeknek az (1) bekezdés a) pontjának i. és iii. alpontja szerinti támogatásra való jogosultságára vonatkozóan. Ezeket a küszöbértékeket a mezőgazdasági üzem termelési potenciáljában kell meghatározni, „standard termelési értékben" vagy azzal egyenértékű mértékegységben kifejezve. [15] Tekintettel arra, hogy itt termelési *potenciálról* van szó, lehetséges, hogy a kérelmező a kérelem benyújtásának időpontjában még nem tud ilyen termelést felmutatni. Amint azt a Bizottság a 1305/2013 rendelet 19. cikkéhez kapcsolódó útmutatójában kifejti, a kérelmezőnek ilyen esetekben azt kell alátámasztania, hogy (olyan termelési tényezőkre tekintettel, mint a föld, állatok stb.) rendelkezik a bizonyos termelési szint eléréséhez szükséges potenciállal. [16]

43. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdése harmadik albekezdésének második mondata szerint a mezőgazdasági üzemeknek az (1) bekezdés a) pontjának i. és iii. alpontja szerinti támogatásra való jogosultságára vonatkozó alsó és felső küszöbértékek meghatározása során az i. alpont szerinti támogatásra vonatkozó alsó küszöbértéknek magasabbnak kell lennie a iii. alpont szerinti támogatásra vonatkozó felső küszöbértéknél.

44. Amint azt a Bizottság az 1305/2013 rendelet 19. cikkéhez kapcsolódó útmutatójában kifejti, [17] és amint azt mind a Bizottság, mint Lettország a jelen eljárásban előadja, ez másként fogalmazva azt jelenti, hogy a fiatal mezőgazdasági termelő számára a belépési küszöbnek, vagyis üzemének minimális termelési értékének ahhoz, hogy a 19. cikk (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti támogatásban részesülhessen, magasabbnak kell lennie az e rendelkezés iii. alpontja szerinti támogatást kérelmező mezőgazdasági kisüzem maximális termelési értékénél. A jelen előzetes döntéshozatali eljárás feleinek előadása szerint ennek megfelelően a lett rendelkezések alapján egy mezőgazdasági kisüzem termelési potenciálja 2000 és 15 000 euró között, egy fiatal mezőgazdasági termelő termelési potenciálja pedig 15 000 és 70 000 euró között kell, hogy legyen.

45. Mivel a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatásra való jogosultság alsó küszöbértéke ezért minden esetben magasabb, mint a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatásra való jogosultság felső küszöbértéke, ezért a vállalkozás beindításához nyújtott két támogatás feltételei egyszerre nem teljesülhetnek. Amennyiben ugyanis egy üzem nem éri el a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatásra való jogosultság felső küszöbértékét, úgy szükségképpen nem éri el a fiatal mezőgazdasági termelőnek nyújtott

[14] Azóta itt a „kedvezményezettenkénti vagy üzemenkénti" betoldás található, amelyet a 2017/2393 rendelet (a jelen indítvány fenti 4. lábjegyzete) 1. cikke 7. pontjának a) alpontja iktatott be.

[15] Lásd az (EU) 2015/1367 felhatalmazáson alapuló rendelettel (HL 2015. L 211., 7. o.) módosított, az 1305/2013/EU rendelet kiegészítéséről, valamint átmeneti rendelkezések bevezetéséről szóló, 2014. március 11-i 807/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2014. L 227., 1. o.; helyesbítés: HL 2017. L 166., 82. o.) (5) preambulumbekezdését, valamint 5. cikkének (2) bekezdését.

[16] Lásd: *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (2014. novemberi változat, a tagállamok számára a CircaBC adatbázisban érhető el), 4.3.1. és 4.3.3. szakasz (10. és 12. o.).

[17] Lásd: *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (a jelen indítvány fenti 16. lábjegyzete), 4.3.1. és 4.3.3. szakasz (10. és 11. o.). Lásd még: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok Région wallonne (Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatások) ügyre vonatkozó indítványa (C-830/19, EU:C:2021:100, 67. és azt követő pontok).

támogatás alsó küszöbértékét sem. Fordítva pedig, egy olyan üzem, amely túllépi ezt az alsó küszöbértéket, szükségképpen túllépi a mezőgazdasági kisüzemek támogatására való jogosultság felső küszöbértékét is.

46. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti, a vállalkozás beindításához egyrészről fiatal mezőgazdasági termelők számára, másrészről mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése céljára nyújtott támogatások e kölcsönös kizárási kritériumait az indokolja, hogy ez a két támogatási intézkedés eltérő és egymást kiegészítő módon e rendelkezés közös célját, nevezetesen a mezőgazdasági üzemeknek a vállalkozás beindításához nyújtott támogatások révén történő fejlesztését szolgálja.

47. Így egyrészről az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti, a vállalkozás beindításához fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatásokkal – amelyek a fiatal mezőgazdasági termelő által valamely mezőgazdasági üzemben az adott üzem vezetőjeként történő gazdálkodás első alkalommal való megkezdését támogatják – a megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépését és különösen a generációs megújulást kívánják megkönnyíteni, ami az Unió egyik vidékfejlesztési prioritását jelenti.[18] Ezt a további kötelezettségek is megerősítik, amelyek az e rendelkezés alapján fiatal mezőgazdasági termelőként történő támogatáshoz kapcsolódnak. Ezek szerint ugyanis a támogatott személyeknek aktív mezőgazdasági termelőként[19] és az üzem tényleges vezetőjeként – vagyis az üzemük tényleges irányítását ellátva – kell tevékenységet folytatniuk.[20] Ezzel biztosítják, hogy e személyek valóban megkezdjék a gazdálkodást az üzem vezetőjeként, valamint, hogy mezőgazdasági tevékenységeik a főtevékenységüket alkossák, vagy legalábbis jelentős mértékűek legyenek. Az, hogy a gazdálkodás első alkalommal történő megkezdésére új üzem alapítása vagy már meglévő üzem megvásárlása révén kerül sor, e tekintetben nem bír jelentőséggel.

48. Ezzel szemben az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának iii. alpontja szerinti, a vállalkozás beindításához nyújtott, mezőgazdasági kisüzemek fejlesztését célzó támogatás a már meglévő mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésére, vagyis helyzetük strukturális javítására irányul. Itt tehát arról van szó, hogy – vidéket alkotó – már meglévő mezőgazdasági struktúrákat őrizzenek meg és javítsanak. Az 1305/2013 rendelet (17) preambulumbekezdése szerint a támogatásban kétségkívül csak gazdaságilag potenciálisan életképes üzemek részesülhetnek.[21] Az ilyen struktúrák tulajdonosait azonban a támogatás révén ösztönözni kell arra, hogy üzemeiket tovább működtessék és fejlesszék, még ha nagyon kis üzemekről van is szó, amelyek bevétele nem feltétlenül jelenti az üzemtulajdonos bevételeinek fő részét, vagy az üzemben részben házi fogyasztásra történő termelést folytatnak. Az ilyen struktúrák megőrzésével is, sőt, kifejezetten ennek révén lehet ugyanis megőrizni a vidék életképességét, megelőzni a vidék elnéptelenedését és a falusi struktúrák eltűnését.

49. Az egyrészről a fiatal mezőgazdasági termelőknek, másrészről a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatások így két különböző kedvezményezetti kört céloznak, amelyek a maguk módján járulnak hozzá a vidék megőrzéséhez és fejlesztéséhez. Amint azt a Bizottság az 1305/2013 rendelet 19. cikkéhez kapcsolódó útmutatójában kifejti, az, hogy e két

[18] Lásd az 1305/2013 rendelet 5. cikke első bekezdése (2) pontjának b) alpontját (a jelen indítvány fenti 6. pontja).

[19] Lásd az 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdésének az 1307/2013/EU rendelet 9. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésével összefüggésben értelmezett második albekezdését (a jelen indítvány fenti 8. és 15. pontja).

[20] Lásd a 807/2014 rendelet (a jelen indítvány fenti 15. lábjegyzete) 2. cikkét, valamint Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok Région wallonne (Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatások) ügyre vonatkozó indítványát (C-830/19, EU:C:2021:100, 84. és azt követő pontok).

[21] Lásd a jelen indítvány fenti 4. pontját.

támogatástípusban eltérő kedvezményezettek részesülnek, ahhoz is hozzájárul, hogy a korlátozott támogatási forrásokat célzottan lehessen alkalmazni, és meg lehessen előzni az úgynevezett „talált pénz" hatásokat.[22] Ez utóbbiakra olyan helyzetben kerül sor, amelyben olyan intézkedések végrehajtásához nyújtanak támogatásokat, amelyeket a kedvezményezettek egyébként, vagyis a támogatásban részesülés nélkül is megvalósítottak volna. Az ilyen „talált pénz" hatások elkerülése megfelel az uniós forrásokból történő támogatás során érvényesülő azon általános elvnek, amely szerint minden egyes támogatásnak konkrét ösztönző hatásra kell irányulnia.

50. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti, a vállalkozás beindításához nyújtott támogatások rendszerének kialakításával így azt kívánják elkerülni, hogy a fiatal mezőgazdasági termelők, akiknek a fenti megállapításokkal összhangban nem jelentéktelen mértékű tervezett tevékenységgel kell rendelkezniük, a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott, ehhez képest viszonylag kismértékű – legfeljebb 15 000 euró összegű[23] – támogatást „talált pénzként" egyszerűen felvegyék, noha az e támogatásban részesülés egyáltalán nem meghatározó azon döntésük szempontjából, hogy fiatal mezőgazdasági termelőként kezdjenek gazdálkodni.

51. Mi a helyzet azonban egy olyan esetben, mint a jelenlegi, amelyben egyrészt a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez, és másrészt a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásban részesüléshez előírt üzemméretet egymást követően viszonylag rövid időn belül elérik, különösen amiatt, hogy a támogatás kedvezményezettje az első támogatásban részesülésnek köszönhetően megfelelően növelni tudta a termelési potenciálját, és talán csak emiatt került egyáltalán olyan helyzetbe, hogy a fiatal mezőgazdasági termelőkénti gazdálkodás számára szóba jöhessen? Ilyen esetben is kizárt lenne-e a két támogatás kérelmezése, amint azt Lettország és a Bizottság állítja, noha a támogatás kedvezményezettje az 1305/2013 rendelet egyik fő célját, nevezetesen egy mezőgazdasági üzem fiatal mezőgazdasági termelő általi megvásárlását valósítja meg?

2. Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás kérelmezése a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesülést követően, a vonatkozó üzemméret egymást követő teljesítése esetén – főszabály szerinti megengedettség és feltételek

52. A jelen ügyben Lettország és a Bizottság is azt az álláspontot képviseli, noha eltérő okokból, hogy egy mezőgazdasági termelő, aki már részesült egy mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban, nem részesülhet fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásban akkor sem, ha üzeme időközben elérte a szükséges méretet.

53. Lettország álláspontját egy olyan érvre alapítja, amelyre az alapeljárásban már a lett hatóságok is hivatkoztak. Eszerint egy olyan mezőgazdasági termelő, aki korábban már részesült mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban, eleve nem tudja teljesíteni a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásban részesülés feltételeit. Ugyanis, még ha az üzeme termelési potenciálja időközben el is érte az ehhez szükséges nagyságrendet, e termelő esetében már nem az 1305/2013 rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének n) pontja értelmében vett „fiatal mezőgazdasági termelőről" van szó. Nem lehet ugyanis abból kiindulni, hogy e termelő az e rendelkezés által megkövetelteknek megfelelően „első alkalommal kezd gazdálkodni valamely mezőgazdasági üzemben az adott üzem vezetőjeként", mivel

[22] Lásd: *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (a jelen indítvány fenti 16. lábjegyzete), 4.3.1. szakasz (10. o.).

[23] Lásd a jelen indítvány fenti 9. és 41. pontját.

szükségképpen már korábban, mégpedig legkésőbb a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesülés időpontjában már gazdálkodni kezdett valamely üzem vezetőjeként.

54. A Bizottság ezzel szemben azt álláspontot képviseli, hogy egy mezőgazdasági termelő nem veszíti el fiatal mezőgazdasági termelői jogállását pusztán amiatt, hogy már részesült mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban. A 2017/2393 rendelettel [24] módosított 1305/2013 rendelet – amely a jelen ügyben irányadó jogi helyzet értelmezéséhez is figyelembe vehető [25] – ugyanis úgy rendelkezik, hogy a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást legkésőbb 24 hónappal az üzem létesítésének napját követően kell kérelmezni. Így a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás kérelmezéséhez szükséges „gazdálkodás első megkezdésének" feltétele az üzem létesítését követő két éven belül teljesítettnek tekinthető akkor is, ha a fiatal mezőgazdasági termelő ebben az időszakban először mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatást kérelmezett, és üzeme csak ezt követően nőtt a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatáshoz szükséges méretre.

55. Ennek ellenére azonban a Bizottság szerint az egyrészről a fiatal mezőgazdasági termelőknek, és másrészről a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatási szabályok értelmével és céljával itt is ellentétes a második támogatás, mivel a két támogatást eltérő kedvezményezetti körnek szánták, ezért azok nem halmozhatók.

56. A Bizottság elemzésével először is annyiban egyet kell érteni, hogy egy mezőgazdasági termelő valóban nem veszíti el fiatal mezőgazdasági termelői jogállását amiatt, hogy a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás iránti kérelem benyújtását megelőző 24 hónapban mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesült (lásd ehhez az a) részt). A két támogatásban egymást követően történő részesülés lehetőségét illetően ezzel szemben árnyalni kell a Bizottság elemzését: igaz ugyanis, hogy a két támogatás teljes összege nem halmozható. Lehet azonban mindkét támogatást kérelmezni és azokban részesülni, ha az első támogatás keretében kapott összeget a második támogatás keretében nyújtandó összegbe beszámítják (lásd ehhez a b) részt). Ez a megoldás összhangban áll mind a fiatal mezőgazdasági termelők valós élethelyzetével, mind az 1305/2013 rendelet szerinti támogatásuk céljaival (lásd ehhez a c) részt).

a) A fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás iránti kérelem benyújtásának és a támogatásban részesüléshez szükséges feltételek teljesítésének a határideje

57. Amint azt már kifejtettem, az 1305/2013 rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének n) pontja értelmében vett „fiatal mezőgazdasági termelő" olyan személy, aki első alkalommal kezd gazdálkodni valamely mezőgazdasági üzemben az adott üzem vezetőjeként. [26]

58. Az 1305/2013 rendelet jelen ügyben irányadó változatában nem került pontosabban meghatározásra a „gazdálkodás első alkalommal történő megkezdésének" fogalma. Ez a későbbiekben nyilvánvalóan problematikusnak bizonyult. Egyrészről ugyanis kezdettől fogva egyértelműnek tűnt, hogy a gazdálkodás megkezdése egy bizonyos időszak alatt zajló folyamat, és nem pontosan meghatározható időpont. [27] Másrészről azonban szükség van egy pontos időpont

[24] Lásd a jelen indítvány fenti 4. lábjegyzetét.

[25] Lásd ehhez a jelen indítvány alábbi 59. és azt követő pontját.

[26] Lásd a jelen indítvány fenti 5. és 40. pontját.

[27] Lásd: *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (a jelen indítvány fenti 16. lábjegyzete), 4.3.1. szakasz (9. o.).

meghatározására, amelytől egyes határidők számítanak, mindenekelőtt a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás iránti kérelem benyújtásának határideje.[28] E tekintetben az 1305/2013 rendelet jelen ügyben irányadó szövegéből ugyan nem tűnik ki, hogy a fiatal mezőgazdasági termelőkénti támogatás iránti kérelmet már a gazdálkodás megkezdésének lezárulta előtt be kellene nyújtani. Tisztázatlan maradt azonban, hogy a fiatal mezőgazdasági termelőnek a gazdálkodás megkezdését követően mennyi idő áll rendelkezésére e kérelem benyújtására.

59. Ennek megfelelően a 2017/2393 rendelet célja az (1) preambulumbekezdése szerint az volt, hogy e tekintetben jogbiztonságot nyújtson és a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás tekintetében biztosítsa a harmonizált és megkülönböztetésmentes végrehajtást. E célból szükséges volt rendelkezni arról, hogy a mezőgazdasági üzem létesítésének napja azt a napot jelenti, amikor a pályázó elvégez vagy befejez egy olyan – a tagállamok által meghatározásra kerülő – tevékenységet, amely a mezőgazdasági üzem első alkalommal való létesítéséhez kapcsolódik, valamint arról, hogy a támogatás iránti kérelmet legkésőbb az ettől az időponttól számított 24 hónapon belül be kell nyújtani.[29] Az 1305/2013 rendelet ennek megfelelően kiegészítésre és kiigazításra került.[30]

60. A megelőző jogszabály helyébe lépő későbbi jogszabályok ugyan nem szolgálhatnak automatikusan a megelőző jogszabály értelmezésére, mivel nem csupán pontosításként, hanem a korábbi jogi helyzet tartalmi megváltoztatásaként is értelmezhetők.[31] Mivel azonban az itt szóban forgó módosítások esetében kifejezetten pontosításokról van szó, ezért az 1305/2013 rendelet így módosított rendelkezései, noha közvetlenül nem alkalmazhatóak, az alapeljárásban irányadó jogi helyzet értelmezéséhez is figyelembe vehetőek.

61. Így a Bizottsággal együtt e jogi helyzet vonatkozásában is abból kell kiindulni, hogy a „gazdálkodás első alkalommal történő megkezdésének" feltétele teljesül, amennyiben a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás iránti kérelmet az üzem létesítésének időpontjától számított 24 hónapon belül benyújtják, mégpedig függetlenül attól, hogy ezen az időszakon belül már mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatást is igénybe vettek-e.

62. A fentiekkel összhangban L. Šenfelde az alapeljárásban abban az időpontban, amikor az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti, fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás iránti kérelmét benyújtotta, e rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének n) pontja értelmében még „fiatal mezőgazdasági termelőnek" minősült. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint ugyanis L. Šenfelde vállalkozóként történő nyilvántartásba vételére kevesebb mint egy évvel a fiatal mezőgazdasági termelőkénti támogatás iránti kérelme előtt került sor. Sőt, a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatást is csak hét hónappal e támogatás iránti kérelem előtt hagyták jóvá.[32] Nem szükséges tehát megvizsgálni, hogy a jelen ügyben L. Šenfelde vállalkozóként történő nyilvántartásba vétele vagy a

[28] De az üzleti terv végrehajtásának megkezdésére vonatkozó határidő (az 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdésének első albekezdése, illetve a 2017/2393 rendelettel módosított 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdésének második albekezdése), az aktív mezőgazdasági termelőkre vonatkozó felételek teljesítésére vonatkozó határidő (az 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdésének második albekezdése, illetve a 2017/2393 rendelettel módosított 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdésének harmadik albekezdése) vagy a szakmai készségek megszerzésére vonatkozó határidő (a 807/2014 rendelet [a jelen indítvány fenti 15. lábjegyzete] 2. cikkének (3) bekezdése) is. E határidők kezdetének most már egységesen a támogatás odaítéléséről szóló határozat meghozatalának időpontja tekintendő.

[29] Lásd a jelen indítvány fenti 11. pontját.

[30] Lásd a 2017/2393 rendelettel módosított 1305/2013 rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének s) pontját, valamint 19. cikke (4) bekezdésének első és negyedik albekezdését (lásd a jelen indítvány fenti 12. és azt követő pontját).

[31] Ehhez lásd még: a Görögország kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványom (C-341/17 P, EU:C:2018:981, 53. pont).

[32] Lásd a jelen indítvány fenti 24. és azt követő pontjait.

mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesülés tekintendő az „üzem létesítése időpontjának”,[33] mivel minden esetben kevesebb, mint 24 hónap van ezen események és a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás kérelmezése között.[34]

63. Lettország érvelése ugyanakkor még azt a kérdést is felveti, hogy a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásban részesülés feltételeinek, különösen a nagyságrend vonatkozásában, már az üzem létesítésének időpontjától teljesülniük kell-e, vagy elegendő, ha a szükséges üzemméretet a támogatás iránti kérelem benyújtására rendelkezésre álló időszak alatt elérik.

64. E tekintetben megállapítandó, hogy az 1305/2013 rendelet nem támasztja alá azt az értelmezést, amely szerint a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás valamennyi feltételének már az üzem létesítésének időpontjában teljesülnie kell. Épp ellenkezőleg, a rendelet különböző rendelkezéseket tartalmaz, amelyek előírják, hogy egyes feltételeket (például a szükséges szakmai készségek vagy az aktív mezőgazdasági termelőkre vonatkozó rendelkezések betartása) a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás jóváhagyásától számított meghatározott határidőn belül kell teljesíteni.[35] Ez annak a már említett körülménynek a figyelembevételére szolgál, hogy a gazdálkodás fiatal mezőgazdasági termelő által első alkalommal történő megkezdése egy bizonyos időszak alatt zajló folyamat.

65. Az 1305/2013 rendelet e tekintetben ugyan nem jelöli meg az időpontot, amelyig a fiatal mezőgazdasági termelőnek nyújtott támogatásban részesüléshez szükséges üzemnagyságrendet el kell érni. Kézenfekvő azonban abból kiindulni, hogy ennek a feltételnek nem kell már az üzem létesítésének időpontjában teljesülnie, hanem elegendő, ha a kérelem benyújtásának időpontjában teljesül. Ez ugyanis az az időpont, amelyben az illetékes hatóság – az előző pontban megjelölt, később teljesítendő feltételek kivételével – a támogatásban részesüléshez szükséges feltételek fennállását vizsgálja.

66. Az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja így lehetővé teszi, hogy egy fiatal mezőgazdasági termelő az üzeme létesítésétől számított első 24 hónapban fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást kérelmezzen, függetlenül attól, hogy ebben az időszakban kapott-e már a iii. alpont szerinti, a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatást.

67. Ez az értelmezés első ránézésre ellentétes a támogatási rendszer fentiekben bemutatott céljaival, amelyek többek között az üzemek termelési potenciáljára vonatkozó különböző küszöbértékekből következnek.[36] Ez az ellentmondás azonban megszűnik, ha azt az összeget, amelyet a kedvezményezett a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásként kapott, beszámítják abba az összegbe, amelyet ezt követően fiatal mezőgazdasági termelőként kap.

[33] A 2017/2393 rendelettel módosított 1305/2013 rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének s) pontja (a jelen indítvány fenti 12. pontja) értelmében.

[34] A 2017/2393 rendelettel módosított 1305/2013 rendelet 19. cikke (4) bekezdése negyedik albekezdésével (a jelen indítvány fenti 13. pontja) összhangban a tagállamok vidékfejlesztési programjaikban meghatározzák, hogy mely tevékenységek tekinthetők az e rendelet 2. cikke (1) bekezdése második albekezdésének s) pontja értelmében vett, a „létesítéssel kapcsolatos tevékenység(ek)[nek]”, és így az „üzem létesítése napjának”. Amennyiben a tagállamok itt a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatás kérelmezésével kapcsolatos tevékenységet választanának, úgy ennek valószínűleg e támogatás jóváhagyása (és nem kérelmezése) időpontjának kellene lennie. Ellenkező esetben ugyanis azon határidő hossza, amely a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás iránti kérelem benyújtására még nyitva állna, az első kérelem hatóságok általi elbírálásának időtartamától függne. Ezért a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás kedvezményezettje számára a különböző feltételek teljesítésére vonatkozóan rendelkezésre álló határidők is minden esetben a támogatás odaítéléséről szóló határozat meghozatalának időpontjától számítanak (lásd a jelen indítvány fenti 28. lábjegyzetét).

[35] Lásd a jelen indítvány fenti 58. pontját, és ott különösen a 28. lábjegyzetet.

[36] Lásd a jelen indítvány fenti 46. és azt követő pontjait.

b) A mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatás keretében már megkapott összeg beszámítása

68. Amint azt a Bizottság és végeredményben Lettország is helytállóan kifejtette, a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez és a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás halmozása abban az értelemben, hogy mindkét támogatás esetében a maximális támogatási mértéket teljes mértékben ki lehetne meríteni, és az így kapott összegeket egyszerűen össze lehetne adni, ellentétes lenne azzal, hogy e támogatások különböző kedvezményezetti körök részére kerültek kialakításra, valamint ellentétes lenne a hatékony forrásfelhasználás és az uniós támogatások méltányos és célzott elosztása alapelvével.

69. Így tehát nem megengedett, hogy egy és ugyanazon mezőgazdasági termelő a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatás keretében 15 000 euróig, a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás keretében pedig 70 000 euróig terjedő összegben, vagyis összesen 85 000 euróig [37] terjedő összegben részesüljön. Ezt egyébiránt a 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások támogatásokkal kapcsolatos rendelkezései is megerősítik, mivel ezek szerint az egyrészről a fiatal mezőgazdasági termelőknek, és másrészről a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott tagállami támogatások is csak annyiban kombinálhatók az e kedvezményezetti körnek az 1305/2013 rendelet alapján nyújtott támogatásokkal, amennyiben a 15 000 eurót, illetve 70 000 eurót kitevő, vonatkozó maximális támogatási összegeket nem lépik túl. [38]

70. Következésképpen egy olyan helyzetben, mint amely a jelen ügyben fennáll, amelyben az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti támogatást egy olyan fiatal mezőgazdasági termelő kérelmezi, aki már részesült az e rendelkezés iii. alpontja szerinti, mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban, az ez utóbbi támogatás keretében kapott összeget le kell vonni abból az összegből, amely a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás keretében jóváhagyható.

71. Ez biztosítja, hogy ne lépjék túl az e támogatás keretében nyújtható maximális támogatási összeget, vagyis legfeljebb 70 000 eurót. Amennyiben tehát egy mezőgazdasági termelő korábban már kapott 15 000 eurót egy mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez, úgy ezt követően legfeljebb 55 000 eurót kaphat a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás keretében.

72. Az uniós jog alapján tehát a jelen ügyben L. Šenfelde fiatal mezőgazdasági termelőként részesülhet támogatásban, amennyiben e támogatás odaítélése során beszámítják azt az összeget, amelyben a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatás keretében már részesült.

c) A fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás értelme és célja

73. Ez a megoldás, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság is javasol, figyelembe veszi azt a kifogást, amely szerint egy és ugyanazon üzem, illetve egy és ugyanazon fejlesztési projekt nem támogatható mindkét támogatástípus révén, mivel ezek eltérő kedvezményezetti kör számára kerültek kialakításra.

[37] Az 1305/2013 rendelet II. mellékletével összefüggésben értelmezett 19. cikkének (6) bekezdése (a jelen indítvány fenti 8. és azt követő pontja) szerint ezek azok a felső összeghatárok, amelyekig a tagállamok által meghatározott támogatási összegek terjedhetnek. A fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatási összeg meghatározása során a programterület társadalmi-gazdasági helyzetét is figyelembe kell venni. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint Lettországban a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtható maximális támogatási összeg 40 000 euróban, a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtható maximális támogatási összeg pedig 15 000 euróban került megállapításra.

[38] Lásd a jelen indítvány fenti 18. és azt követő pontját.

74. Az itt javasolt megoldás ugyanis éppen hogy elkerüli az ilyen kettős támogatást. E megoldás ugyanis az eredményét tekintve egy olyan helyzethez hasonlít, amelyben a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást nem egy lépésben, hanem több részletben fizetik ki. A részletekben történő ilyen kifizetés lehetőségét az 1305/2013 rendelet kifejezetten előirányozza.[39] Így egy fiatal mezőgazdasági termelő, aki először egy mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatást, majd fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást kérelmez, végeredményben nem kerül jobb helyzetbe, de rosszabb helyzetbe sem, mint egy olyan fiatal mezőgazdasági termelő, aki már az első alkalommal a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást kérelmezi.

75. Egyebekben az, hogy egy fiatal mezőgazdasági termelő számára lehetővé teszik, hogy a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesülést követően még kérelmezhesse a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást, amelybe aztán beszámítják a már kapott összeget, figyelembe veszi a fiatal mezőgazdasági termelők valós élethelyzetét, és összhangban áll az 1305/2013 rendelet alapján történő támogatásuk értelmével és céljával.

76. Így a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás keretében a gazdálkodás első alkalommal történő megkezdésének kritériuma nem szükségképpen feltételezi, hogy erre egy új, korábban még nem létező üzemben kerüljön sor. Épp ellenkezőleg, amint azt a Bizottság is kifejti, lehetséges és bevett is, hogy amikor egy fiatal mezőgazdasági termelő – az alapeljárásban L. Šenfeldéhez hasonlóan – első alkalommal megkezdi a gazdálkodást, egy már meglévő üzemet vásárol meg.

77. Amint azt a Bizottság és L. Šenfelde ezenkívül előadja, és a jelen ügy tényállása is mutatja, egy ilyen helyzetben az is kézenfekvő, hogy a fiatal mezőgazdasági termelő a megvásárolt üzemet később továbbfejleszti és növeli. A vállalkozásfejlesztési célkitűzésekkel ugyanis összhangban van az, hogy a nagyobb vállalkozás a kisebb vállalkozásból nőhesse ki magát.

78. Itt L. Šenfelde nyilvánvalóan csak a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatás révén került abba a helyzetbe, hogy termelési potenciálját kellő mértékben tudja növelni ahhoz, hogy elérje a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás kérelmezéséhez szükséges nagyságrendet.[40] A kérdést előterjesztő bíróság és a felek tájékoztatása szerint L. Šenfelde egyébiránt a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatáshoz kapcsolódó üzleti tervében kifejtette, hogy a fejlesztési támogatás keretében megkezdett projektet és az azzal elérni kívánt célt (különösen az állatállomány növelését) kívánja továbbvinni.

[39] Lásd az 1305/2013 rendelet (17) preambulumbekezdését, valamint 19. cikkének (5) bekezdését (a jelen indítvány fenti 4. és 8. pontja). E rendelkezések megfogalmazására tekintettel nem teljesen egyértelmű, hogy a részletekben történő kifizetés esetében kötelezettségről vagy lehetőségről van-e szó. A jelen ügyben egyébiránt nem szükséges vizsgálni, hogy a lett rendelkezések, amelyek szerint a fiatal mezőgazdasági termelőknek, valamint a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztéséhez nyújtott támogatásokat egyszeri kifizetés formájában kell folyósítani (a jelen indítvány fenti 21. és 23. pontja), ennyiben összhangban állnak-e az 1305/2013 rendelettel. E nemzeti rendelkezéseket mindenesetre nem lehet úgy értelmezni, illetve alkalmazni, hogy megakadályozzák a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásnak egy, a jelen ügyhöz hasonló ügyben történő kifizetését pusztán amiatt, hogy a mezőgazdasági termelő korábban már részesült egy mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban; lásd ehhez a jelen indítvány alábbi 83. és azt követő pontjait.

[40] Egyebekben a jelen eljárásban benyújtott beadványában mind L. Šenfelde, mind a Bizottság utal arra, hogy a lett hatóságok részéről egy meghatározott időpontban sor került egyfajta pályázati felhívásra a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás iránti kérelmek benyújtására vonatkozóan, valamint, hogy korábban nem volt feltétlenül előre látható, hogy e felhívásra mikor fog sor kerülni. Különösen L. Šenfelde ezzel arra látszik hivatkozni, hogy a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatás kérelmezésének időpontjában még egyáltalán nem láthatta előre, hogy a későbbiekben tud-e majd fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást kérelmezni, és ha igen, mikor. Amennyiben ez így van, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia, úgy még kevésbé lenne indokolt e támogatás kérelmezésének időpontjában L. Šenfelde terhére róni, hogy először a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatást kérelmezte.

79. Ha egy fiatal mezőgazdasági termelőtől egy ilyen helyzetben megtagadnák a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatást amiatt, hogy korábban ugyanazon üzem és ugyanazon projekt után már részesült mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban, teljességgel ellentétes lenne az 1305/2013 rendelet céljaival és az Unió vidékfejlesztési prioritásaival. Az 1305/2013 rendelet 5. cikke első bekezdése (2) pontjának a) alpontja szerint ugyanis kifejezetten az Unió egyik vidékfejlesztési prioritását jelenti „valamennyi mezőgazdasági üzem gazdasági teljesítményének javítása, valamint a mezőgazdasági üzemek szerkezetátalakításának és korszerűsítésének a megkönnyítése, mindenekelőtt a piaci jelenlét, a piacorientáltság […] fokozása céljából”.

80. A fiatal mezőgazdasági termelőket a gazdálkodás megkezdésének szakaszában ezért sokkal inkább arra kell ösztönözni, hogy üzemüket növeljék és továbbfejlesszék, és eredeti üzleti terveiket ennek megfelelően igazítsák ki. Még inkább ez a helyzet, mivel egy fiatal mezőgazdasági termelő, aki üzemét a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesülést követően még növeli, és eleget tesz a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás feltételeinek (az üzem vezetője, aktív mezőgazdasági termelő, a mezőgazdaság mint a bevételek jelentős része[41]), ezáltal még inkább hozzájárul a mezőgazdaság élet- és versenyképességére, valamint a generációs megújulásra vonatkozó célok megvalósításához.

81. Az, ha egy fiatal mezőgazdasági termelő számára ilyen esetben lehetővé teszik, hogy a mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban részesülést követően még a fiatal mezőgazdasági termelőnek nyújtott támogatást is kérelmezze, amelybe ezt követően beszámítják a fejlesztési támogatás keretében kapott összeget, egyébiránt összhangban áll azzal a ténnyel, hogy a fiatal mezőgazdasági termelők számára a vállalkozás beindításához nyújtott támogatások számos más olyan intézkedéssel, például pénzügyi eszközökkel ötvözhetők, amelyek megkönnyítik a fiatal mezőgazdasági termelők számára a földhöz és a termelési eszközökhöz való hozzáférést, valamint a gazdálkodás megkezdését.[42]

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés első részére vonatkozó következtetés

82. A fentiekből következik, hogy az 1305/2013/EU rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy mezőgazdasági termelő támogatható mind a iii. alpont szerinti, a vállalkozás beindításához mezőgazdasági kisüzem fejlesztése céljára nyújtott támogatás, mind pedig az i. alpont szerinti, a vállalkozás beindításához fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatás révén. Ennek során az első és a második támogatás iránti kérelmet egyaránt az üzem létesítésének napjától számított legfeljebb 24 hónapos időszakon belül kell benyújtani. Az első támogatás keretében kapott támogatási összeget be kell számítani a második támogatás keretében nyújtandó támogatási összegbe annak érdekében, hogy ne lépjék túl az 1305/2013 rendelet 19. cikkének (6) bekezdése és II. melléklete szerinti, fiatal mezőgazdasági termelőnkénti maximális támogatási összeget.

41 Lásd a jelen indítvány fenti 47. pontját.

42 Lásd az 1305/2013 rendelet (17) preambulumbekezdésének második albekezdését (a jelen indítvány fenti 4. pontja), valamint az 1305/2013/EU rendelet alkalmazási szabályainak megállapításáról szóló, 2014. július 17-i 808/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2014. L 227., 18. o.) (8) preambulumbekezdését, 8. cikke (2) bekezdését és I. melléklete 1. része 5. pontjának b) alpontját. Lásd még: *Measure fiche Farm and business development, Measure 6, Article 19 of Regulation 1305/2013* (a jelen indítvány fenti 16. lábjegyzete), 4.2.1. szakasz (4. és azt követő o.): „It is possible to combine some of the different support options under Article 19 within one supported project (i.e. integrated approach)”. Végül a 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatásokban is szerepel egy külön szakasz azon feltételekről, amelyek mellett a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető az olyan támogatások halmozása, mint amelyekről a jelen ügyben szó van, lásd a 2014–2020-ra vonatkozó mezőgazdasági iránymutatások (99) és azt követő pontjait (a jelen indítvány fenti 18. pontja).

B. A tagállamok mérlegelési mozgásteréről (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés második és harmadik része)

83. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésének második és harmadik részével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében [43] arra keresi a választ, hogy a tagállamok rendelkezhetnek-e úgy, hogy egy fiatal mezőgazdasági termelő, aki már részesült az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának iii. alpontja szerinti, mezőgazdasági kisüzem fejlesztéséhez nyújtott támogatásban, nem részesülhet az e rendelkezés i. alpontja szerinti, fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásban.

84. Erre a kérdésre nemleges választ kell adni.

85. Így az ítélkezési gyakorlat szerint a tagállamok kétségtelenül fogadhatnak el intézkedéseket valamely rendelet végrehajtása érdekében. Ennek során azonban nem akadályozhatják annak közvetlen alkalmazását, nem rejthetik el annak uniós jogi aktus jellegét, és az érintett rendelet által biztosított mérlegelési mozgástér keretei között kell maradniuk. [44]

86. A jelen ügyben az 1305/2013 rendelet kétségtelenül több szempontból mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamoknak a vidékfejlesztési programjaik kialakítása, valamint az e rendelet előírásainak végrehajtása tekintetében. Ez – például a támogatható üzemek mérete vagy a támogatások összege [45] tekintetében fennálló – mozgástér arra szolgál, hogy lehetővé tegye a tagállamoknak a társadalmi-gazdasági körülményeik figyelembevételét. Ezt a mozgásteret azonban az 1305/2013 rendelet minden esetben kifejezetten előirányozza, és az nem érinti a fiatal mezőgazdasági termelők 19. cikk (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti támogathatóságára vonatkozó alapvető feltételeket. E feltételeket maga a rendelet határozza meg kimerítő jelleggel. [46]

87. Így a tagállamok nem tagadhatják meg az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti támogatást egy olyan fiatal mezőgazdasági termelőtől, aki megfelel az e támogatásra vonatkozó feltételeknek. [47] Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés első részére adott válasszal összhangban e támogatás odaítélése során azonban be kell számítaniuk az e rendelkezés iii. alpontja szerinti támogatás keretében nyújtott összeget.

[43] Kérdése harmadik részével a kérdést előterjesztő bíróság arra kérdez rá, hogy megtagadhatja-e egy tagállam a támogatások halmozódásának alkalmazását, ha nem tartották tiszteletben a nemzeti fejlesztési programban meghatározott halmozódási sorrendet. Nem teljesen világos, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak ezzel a kérdéssel mi a célja, mivel nem fejti ki, hogy a lett programban milyen halmozódási sorrendet határoztak meg. Végeredményben azonban e harmadik rész esetében is arról a kérdésről van szó, hogy marad-e a tagállamoknak mérlegelési mozgástere a fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásban részesülés feltételeinek kialakítását illetően.

[44] 2016. július 7-i Občina Gorje ítélet (C-111/15, EU:C:2016:532, 35. és azt követő pont); 2017. március 30-i Lingurár ítélet (C-315/16, EU:C:2017:244, 18. és azt követő pont); 2018. augusztus 7-i Ministru kabinets ítélet (C-120/17, EU:C:2018:638, 31. és azt követő pont).

[45] A mezőgazdasági kisüzem fogalmát illetően lásd az 1305/2013 rendelet 19. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdését, a támogatás igénybevételére vonatkozó alsó és felső küszöbértékeket illetően a 19. cikk (4) bekezdésének harmadik albekezdését és a támogatások összegét illetően a 19. cikk (6) bekezdését (a jelen indítvány fenti 8. pontja).

[46] Lásd a jelen indítvány fenti 40. és azt követő pontjait.

[47] Lásd még ebben az értelemben: 2012. október 25-i Ketelä ítélet (C-592/11, EU:C:2012:673, 41. és azt követő pontok).

V. Végkövetkeztetés

88. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

1) Az 1305/2013/EU rendelet 19. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy mezőgazdasági termelő támogatható mind a iii. alpont szerinti, a vállalkozás beindításához mezőgazdasági kisüzem fejlesztése céljára nyújtott támogatás, mind pedig az i. alpont szerinti, a vállalkozás beindításához fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatás révén. Ennek során az első és a második támogatás iránti kérelmet egyaránt az üzem létesítésének napjától számított legfeljebb 24 hónapos időszakon belül kell benyújtani. Az első támogatás keretében kapott támogatási összeget be kell számítani a második támogatás keretében nyújtandó támogatási összegbe annak érdekében, hogy ne lépjék túl az 1305/2013 rendelet 19. cikkének (6) bekezdése és II. melléklete szerinti, fiatal mezőgazdasági termelőnkénti maximális támogatási összeget.

2) Amennyiben egy fiatal mezőgazdasági termelő a gazdálkodás megkezdésétől számított 24 hónapos időszakon belül az 1305/2013 rendelet 19. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjában előírt, a vállalkozás beindításához fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatásban részesüléshez szükséges valamennyi feltételnek megfelel, úgy a tagállamok nem tagadhatják meg e támogatás jóváhagyását azzal az indokkal, hogy ugyanebben az időszakban már részesült az e rendelkezés iii. alpontja szerinti, a vállalkozás beindításához mezőgazdasági kisüzem fejlesztése céljára nyújtott támogatásban.